

Engel. Članki dr. E. Burna (»Die Februar - Novelle zu der ZPO für das deutsche Reich und unser Zivilprozeß«), dr. K. Heinsheimerja (»Der neue deutsche Zivilprozeß«) in dr. A. Mendelsohn-Bartholdyja (»Der Gütezwang«) se pečajo z zadnjo preosnovno nemškega civilnega procesa. — Dr. E. Hellmer: »Der Zivilprozeß Franz Kleins und der heutige österr. Prozeß« izraža željo, da bi se Kleinovo delo skoro očistilo peg in navlake, ki so posledica različnih razbremenitvenih novel (XV). — Dr. M. Pagenstocher: »Zur Auslegung des § 228 ZPO« zbira vse teorije in trdi, da se z zavrnitvijo pozitivne in z ugoditvijo negativni ugotovitveni tožbi ugotovi vselej tudi nebitje pravnega razmerja (XVIII). — Dr. G. Petschek »Relativ unbeachtliche Entscheidungen (XXXVIII). Tako imenuje pisatelj različne odločbe, na katere se drugim oblastvom, bodisi sodiščem bodisi upravnim oblastvom enostavno ni ozirati, ker so jih izrekli nekompetentni organi. — Dr. Hans Sperl: »Weigerung eines Schiedsrichters und Aufhebung des Schiedsvertrages« razlaga prav umestno navidezno antinomijo med §§ 581 in 583/2 c. pr. r. (LIII). — Drugi članki slavnostne številke, ki jim ni predmet civilni proces, so: Dr. St. Brassloff: »Die geschichtliche Grundlage des § 757 ABGB« (VIII). — Dr. H. Klang: »Richtlinien für die Aufwertung von Geldforderungen in der bisherigen Gesetzgebung (XXV). Išče iz sedanjih izjemnih zakonov smernice za bodočo valorizacijsko zakonodajo. — Dr. A. Menzel: »Einige Bemerkungen zur Rechts- und Staatspsychologie«. Kratak članek, ki skuša utemeljiti ločitev pojmov »pravna zavest — državna zavest« (XXVII). — Dr. R. Pollak: »Die demokratische Republik und ihre Volksvertretung (XLVII). Značilen članek, ki vidi rešitev demokratske republike v poudarjanju političnih dolžnosti, na mesto političnih strank naj stopijo interesne skupine, dolžnost glasovanja veljaj tudi za narodne zastopnike.

Dr. R. S.

Književna poročila.

Dr. Eugen Sladović: Ženitbeno pravo. Štampano kao rukopis. Zagreb 1925.

G. dr. Sladović, profesor na visoki šoli za trgovino in promet v Zagrebu, ki predava po 4 ure na teden tudi na pravni fakulteti zagrebskega vseučilišča, je izdal tekom letošnjega poletja v samozaložbi »Ženitbeno pravo«. Knjiga obsega v obliki velike osmerke v celem 144 tiskanih strani. Snov je razdeljena na 10 paragrafov: 1. Pojam ženitbe; 2. že-

nitbeno pravo; 3. vrste ženitbe; 4. priprave za sklapanje ženitbe; 5. ženitbene zapreke; 6. sposobnost za sklapanje ženitbe; 7. sklapanje ženitbe; 8. pravne posledice ženitbe; 9. razriješenje ženitbe; 10. nadležnost. Na naslovni strani se nahaja v oklepaju zaznamek: štampano kao rukopis. Ta zaznamek pomeni očigledno, da gre za tiskana predavanja ali skripta, namenjena v prvi vrsti slušateljem in da je treba s tega vidika izhajati tudi pri oceni.

Avtor se je potrudil na kratko podati versko- in civilnopravne ženitbene predpise, ki veljajo v naši državi, ne izvzemši mozaičko-talmudsko in šeriatsko pravo. Zato je spis zanimiv ne samo za poklicne juriste, ampak za vsakogar, ki se za aktualna zakonskopravna vprašanja zanima. Žal, da je besedilo dostikrat precej nejasno tako, da se niti pravno naziranje pisca v konkretnem vprašanju dostikrat ne more ugotoviti. Na strani 13 n. pr. trdi, da more v Bosno in Hercegovino pristojen musliman skleniti samo šeri-ženitbo brez ozira na to, v katerem kraju jo sklene. Ali je tudi civilna poroka, na katero so muslimani v vseh pokrajinah severno Save navezani, šeri-ženitba? Ali pa morda znači šeri-ženitba samo ženitbeno sposobnost v smislu šeriatskih predpisov? Ne morem pritrditi mnenju avtorja, da bi bila uvedba obligatorne civilne poroke v protislovju z uzakonjenim načelom verske paritete, ampak sem nasprotno prepričan, da konsekvntno izvajanje ravnopravnosti vseh konfesij državo sili neobhodno k civilni poroki.

Zgoščenost besedila, do katere se je avtor odločil radi visokih tiskovnih stroškov, vpliva neugodno na preglednost in tudi na jasnost, ki je posebno z ozirom na učne svrhe, ki jo knjiga v prvi vrsti zasleduje, prepotrebna. Poněkod so se vrinile naravnost kvarne pomote: Mješovitu ženitbu imenuje avtor na strani 38 »ženitbu medju krštenoga i nekrštenoga lica«, na strani 39 pa zopet govori o mješovitih ženitbah između katolika i akatolika krščana. Mešani zakon v tehničnem smislu je samo zakon med katoliki in nekatoškiimi kristjani. Pomot in netočnosti, ki se bodo morale pri event. drugi izdaji popraviti, ni malo. Ne kaže jih posamič naštevati, ker jih avtor pri predavanjih sam lahko opazi in popravi. Omenim naj samo, da apostolska datarija ni niti sodišče niti nima z dispensami od zakonskih zadržkov opravka (str. 61) in da je cel odstavek o ženitbenih zaprekah po pravu iztočne cerkve najne revizije potreben, ker je po sedanjji vsebini absolutno nerazumljiv in za učne svrhe nerabljiv: iste okolnosti so n. pr. navedene enkrat kot zapreke, nato zopet kot zabrane. Kakšna razlika je med zaprekami, »ki ne dopuščajo ženitbu«, in med zaprekami, »koje zabranjuju sklapanje ženitbe?« Ako gre za impedimenta dispensabilia in imp. indispensable, je to treba jasno povedati. Kaj naj počne dijak z razliko med »ništetnost« in »nevaljanost«, ako mu ni niti najmanje obrazložena?

Napačna je trditev na strani 96, da je vsled čl. 142 ustave izgubil hrvatski zakon 27. aprila 1916 o priznanju islama svojo veljavo, ker ustava na privatnopravnih predpisih, ki veljajo v posameznih pokrajinah

sploh nič spremenila ni. Zato se morajo ženitbenopravne razmere muslimanov na Hrvatskem presoјati i nadalje po drugem poglavju o. d. z., kakor veleva zgoraj omenjeni zakon, in ne po šeriatu, razun, ako gre za muslimane iz pokrajin, v katerih je zanje šeriatско pravo od države priznано.

Zasluga avtorjeva je, da je nam prvi prikazal šeriatско ženitbeno pravo v zvezi z ostalimi bračnopравnimi sistemi. Njegov spis lahko služi kot zgovoren argument, kako nujno bi nam bilo potrebno enotno državljansko bračno pravo.

Rado Kušej.

Prof. Dr. Eugen Sladović: Stečajno pravo, Zagreb 1925.

Pod tem naslovom je pred kratkim časom izšlo delo, ki vsebuje mnogo več, nego pove naslov. Vsebuje komparativno študijo petih partikularnih stečajnih in izpodbojnih prav naše kraljevine. Vse to na 149 straneh, vsled česar se bavi avtor obširneje s hrv.-slav. pravom, dočim se srbijansko, bos.-herc., slov.-dalm. in vojvodinsko ž njim samo primerjajo. Knjiga je prvo meni znano delo te vrste v Jugoslaviji in bo izvrstno došla slušateljem prava, pa tudi teoretikom in praktikom, ki ponovno čutijo potrebo, se seznanjati z razlikami med stečajnimi pravi v naši državi. Manj mi ugaja razvrstitev tvarine. Avtor negira (str. 7) razliko med materialnim in formalnim stečajnim pravom, češ da so »vse materialnopravne norme stečajnega prava gole konsekvence procesualne činjenice otvoritve stečaja.« Je to res, a ta lastnost jim nikakor ne krati značaja stvarnih norm, saj spadajo tudi norme o pravnih obrestih, o ukinjanju zastaranja vsled tožbe in dr. v materialno pravo, dasi so konsekvence civilnega procesa. Avtorjevo delo prihaja zato v očividno zadrego, na katerem mestu sistema, proglašeneга za izključno formalnega, naj uvrsti nauk o učinkih otvoritve stečaja na opravilno sposobnost stečajnikov ali na posamezne od njega ali ž njim sklenjene pogodbe: uvrščuje jih pod »opčeno« stečajnega postopanja. Za stečajno izpodbojno, tudi čisto materialno pravo, otvarja poseben odstavek »stečajnega postopanja«. Kar imenujemo mi »stečajno postopanje«, je avtorju že stečajni postopak v najožjem smislu besede. Mislim, da bi delo pridobilo tudi na preglednosti, če bi se avtor vrnil k razlikovanju med mat. in form. steč. pravom, zlasti še, ker nadpisuje hrv.-slav. steč. zakon iz l. 1897 sam določbe §§ 1—61 doslovno »materialno pravo stečajno« in ker vzdržuje isto razločevanje (dasi ne doslovno) naše najmlajše slov.-dalm. steč. pravo. — V »opčem« delu (boljše uvodu) obrazlojuje avtor med drugim glavne norme naših mednarodnih stečajnih prav (izvenozemeljskega učinkovanja naših stečajev, in naspr.). Tukaj bi priporočal, da se dotakne njegovo delo tudi našega medpokrajinskega steč. prava in preišče uporabnost analogije norm mednarodnega na medpokrajinsko. V Zborniku II. naše fakultete sem prišel do zaključka, da učinkuje pokrajinski stečaj v pogledu stečajnikovih premičnin v drugih pravnih področjih kraljevine šele s trenutkom, ko dospe tje kaj zaprosilo stečajnega sodišča za izro-

čitev ondotnih premičnin; v pogledu nepremičnin tujega pravnega področja da pokrajinski stečaj splah ne učinkuje. Remeduro zoper to kvarno današnje ureditev (potom obveznega objavljanja pokr. stečajev v Služ. Novinah) sem predlagal v letošnjem beogr. »Arhivu«. Rad bi bil čul mnenje drugih na svoj predlog. — V podrobnostih sem pregledal le avtorjeve navedbe o našem slov.-dalm. steč. redu in si želim k njim sledečih dopolnitev oz. nadomestitev, zlasti ker slov. komentarja k steč. redu nimamo in tudi ne izgleda, da ga dobimo. Pri predpostavkah za otvoritev stečaja naj se pove s potrebno jasnostjo, kdaj se zahteva po našem steč. redu zanjo nezmožnost plačila (ustavitev plačil), kdaj zadostuje prezadolženost. Naša nova ureditev je v primeri s staro in z ureditvami v drugih pravnih področjih vredna, da se nanjo opozorijo jugoslovanski čitatelji. Nezmožnosti plačila na strani dolžnika ni treba »dokazati«, kakor pravi avtor, ampak zadostuje, da se »verojetno izkaže« (§ 71 st. r.). To je poseben proc. institut, urejen po § 274 našega c. pr. r. Nikakor ne ustreza avtorjeva trditev, »da so pravni učinki otvoritve stečaja pri nas v glavnem isti, kakor po hrv.-slav. steč. zak. iz l. 1897.« Hrv. steč. zakon je v bistvu posnet po našem starcm iz l. 1868, dasi kaže napram njemu veliko napredka. A v našem najnovejšem steč. redu iz l. 1914 imamo, osebito, kar se tiče mat. pravnih učinkov otvoritve stečajev, celo vrsto novih, modernih, iz skušnje zadnjih desetletij črpanih določb s katerimi bi se morali seznaniti jugosl. pravniki, ker jim ostanejo sicer neznane ravno najmlajše pridobitve stečajnega prava. Zlasti imam v misli od avtorja neomenjene nove norme naših: §§ 1, 3, 11 al. 2, 12, 14 al. 1 in 3, 15, 17 al. 3, 21 al. 2 in 3, 23, 24, 25 in 26. Iz opisa našega izpodbojnega prava izven stečaja morata iz stavka na str. 72: »Pojedinačko pobijanje neodvisno je od otvorenja stečaja, a može se vršiti prije ili poslije otvorenja stečaja« izostati obe podčrtani besedi, ker jim nasprotujejo določbe §§ 37 al. 2 in 4 steč. r. Pri točmačenju poravnalnega reda izven stečaja bi se bilo moglo omeniti, da se je s to stvarino bavil tudi lamski kongres pravnikov v Zagrebu, in s kakimi resolucijami da je končal. — V jezikovnem pogledu rabi avtor za kredatarja termina »falit« in »prezaduženik«; prvi je pregrd, da bi se smel udomačiti v znanstvenih delih, drugi ni točen, ker je po modernem naziranju gola prezadolženost le izjemoma povod za otvoritev stečaja. Najbolje kaže, se zediniti na izraz »stečajnik«. Mesto »bližnji rodjak« se priporoča rabiti izraz »bližnji svojec«, ker spada k tem svojcem tudi nezakonska življenjska družica, ki ni ne sorodnica, ne svakinja. Tiskovno pogrešeno letnico »1924« na str. 53 bo nadomestiti z »1914«. — Končam s splošno željo, naj bi nam avtorji, ki se pogloblje tako do temelja posameznih gran naših partikularnih prav, kakor se je v navzočem delu g. prof. Sladović v stečajno, navedli ob sklepu svojih del smer-nice za bodoče unificirano pravo, ki jih smatrajo za najprimernejše. Tako bi njih dela postala važna, često merodajna že za zakonodajalca.

Prof. Lapajne.

Dr. Mih. P. Čubinski: Opšta karakteristika novih škola u krivičnom pravu. Drugo popravljeno i dopunjeno izdanje. Beograd, Izdavačka knjižarnica Gece Kona, 1925. Str. 45.

Profesor Čubinski (Subotica) se peča prav posebno s kriminalnopravno politiko in je izdal v ruskem jeziku že l. 1898 študijo o novih kriminalnopravnih šolah, torej tedaj, ko je Lombroso in »terza scuola« imela še veliko več priznanja kot danes. Ta študija je bila leto za tem, ko je izšla, prevedena od Gojka Pavlovića na srbski jezik. Čubinski sam pa je oskrbel drugo rusko izdajo leta 1911, a letos je priredil še drugo srbsko izdajo. Naravno je, da je snov dopolnil do najnovejšega časa.

Da bi vso vsebino Čubinskega brošure obširno navajali, za to v okviru poročila ni mesta. Zadoštuje naj ugotovitev, da so njegova izvajanja izčrpna, pregledna in zelo zanimivo prikazana. Kdor se hoče prilično hitro informirati v tej silno razrastlei materiji, ta bo pisatelju gotovo z lahkoto sledil in si bo sam ustvaril sodbo o tem, katera kriminalnopravna šola si more lastiti prednost vsaj relativne pravilnosti za današnje čase. Zelo ugodno, osobito za nas Jugoslovence, je pri tem dejstvo, da se ozira Čubinski tudi na rusko literaturo, ki je, žal, pri nas še malo poznana in priznana, pa tudi na rusko sovjetsko zakonodajstvo. Pri tem je moral ugotoviti popolno kazenskopravno pogršenost sovjetskega kazenskega zakonika, ki ustanavlja zoper načelo »nullum crimen, nulla poena sine lege« zločin »ekonomske kontrarevolucionarnosti« in grozi s kaznimi, ki so bile značilne za despotične vladavine srednjega veka. Trda, pa upravičena je sodba, ki jo citira Čubinski po prof. Maklecovu (Praga), da se pojavlja novo rusko pravo kot spaka vseh temeljev slehernega kulturnega prava. S tem se je daleko odstranilo od občega pravega istinito modernih kriminalnih šol, ki se čedalje bolj glede ekstremnih postulatov obruševajo in zblizujejo. **Dr. Metod Dolenc.**

Dr. Erwin Riezler: Die Abneigung gegen die Juristen. München, Verlag der Hochschulhandlung Max Hueber, 1925. Str. 17.

Pravniki dobro vemo, kako čudna čustva nam prinašajo nasproti nepravnikom in med njimi morda še največ — akademično izobraženi ljudje. To ni samo pri nas tako, drugod je še huje. To dokazuje naznanjena brošurica vseučiliškega profesorja v Erlangenu Riezlerja, ki je reprodukcija njegovega predavanja v Juristische Studiengesellschaft v Monakovem. Samo kritika in samo obramba sta bila Riezlerju cilj in reči moramo, da je svojo nalogo zelo dobro rešil, ne da bi s tem hoteli reči, da jo je do dna izčrpal.

Pisatelj ugotavlja, da gre mržnja zoper juriste kot stanovski tip, ne pa kot osebe. Iz zgodovine kaže na znano dejstvo, da za juriste niso marali niti humanisti, niti reformatorji, predvsem ne Luther. Vendar misli, da zgodovinski moment pri današnji mržnji zoper juriste ne prihaja več v poštev. Danes gre vse zoper juriste, ker so glavni predstavniki države in pa ker je preveč zakonov in naredb, a še tisti

so nepregledni, nestabilni, ne v ljudskem duhu izraženi. Po pravici pa odgovarja na te očitke Riezler, da je življenje dandanes vse pestrejšo, hitreje razvijajoče se kot nekdaj in da zakonov ne delajo več juristi, ampak pravno neizobraženi parlamentarci, osebno na polju uprave in financ . . . Baš metodični način mišljenja pa da je nadaljnji razlog za mržnjo laikov zoper juriste. Če pa proglašča Riezler za vzrok zahteve po laičnih sodnikih to, da juristi odločujejo brez ozira na posebnost individualnega primera in dejanskih življenjskih potreb, vse po abstraktnih teoretičnih principih znanosti, ne pa, da obstoji bojazen pred t. z. razredno pravico (Klassenjustiz), bi tej ostri obliki separacije nagibov ne mogli slediti. Vsaj za udeležbo laikov pri kazenskem pravosodstvu je prav gotovo prva in glavna opora — potreba po kontroli ljudstva, da se ne more soditi baš v najtežjih primerih po — pritisku od zgoraj.

Prav posebno podčrtava Riezler še nadaljnji moment za mržnjo zoper juriste: birokratičnost juristov. Izključno stremljenje po istini in objektivnosti ni priljubljeno, in res je, da lahko zavede v birokratično šablono. Če pa navaja Riezler v podkrepitev svojih izvajanj, da se je tudi Wilson upiral z visjo odločnostjo in povsem odkrito sodelovanju juristov pri predelih za mirovne pogodbe iz navedenega vzroka, radi njihovega stremjenja po istini in objektivnosti, moramo veendarle, na čast spomina Wilsona, podvomiti o resničnosti take generelno izrečene trditve; nemara je pa veljala Wilsonova odklonitev juristov le — za neke osebe, ki so silile v ospredje.

Kot zadnji razlog večkrat omenjene mržnje zoper juriste navaja Riezler načelno razliko med pravom in etiko. Pravo, pravi, katero jurist ustvarja in uporablja, ne more zajemati samo iz tega, kar ljudska morala občuteva za pravilno in se tudi ne more na to utesnjevati; toda ne sme pa tudi ne priti navzkriž z glavnimi točkami tistega pravnega prepričanja, ki se iztaka iz etičnih čustev ljudstva. Zato naj jurist ne obtiči v sponah svojega poklica, ampak obdrži naj stike z gospodarskim in socialnim življenjem, npravnostnimi stremljenji in duševnim tokom svojega časa. Tu je zadel Riezler gotovo pravo, ali moral bi po našem mnenju iti še korak naprej in zahtevati, da se ta njegov nauk oživotvori že v izobrazbi po vseučilišču.

Uvodoma smo rekli, da se Riezler ni oziral na vse momente, ki pridejo v poštev. V tem pogledu naj zadostuje konstatacija, da govori Riezler vseskozi **samo** — o juristih-sodnikih, kakor da bi drugih panog pravniškega udejstvovanja ne bilo. Navzlic temu želimo njegovi brošuri tudi med Slovenci mnogo čitateljev; to pa ne samo med juristi, ampak tudi drugimi inteligentni spleh. Naj zvedo in proučujejo — zakaj nas juristov ne marajo.

Dr. Metod Dolenc.

Rješenja kasacionog suda. Izdavačelj Konzorcij Themis u Zagrcbu.

Konzorcij Themis si je stavil nalogo, da publicira odločbe našega kasacijskega sodišča. Sedaj je izdal v štirih snopičih samo odločbe obeh

oddelkov Stola sedmorice, kasneje pa pridejo na vrsto odločbe ostalih oddelkov, namreč kasacijskega sodišča v Beogradu, vrhovnega suda v Sarajevu, velikega suda v Podgorici in oddelka kasacijskega suda v Novem Sadu. Pozdravljamo toplo podjetje in priporočamo novo zbirko vsem pravnikom, saj cena ni visoka. Konzorciju pa priporočamo, da objavlja važne rešitve v hitrem tempu, najnovejše odločbe so navadno vedno tudi najaktualnejše.

Dr. R. S.

Zbirka zakonov, izdaja Tiskovna zadruga v Ljubljani: 1925:

XVII. snopič: Zakon o kmetijskih kreditih.

XVIII. snopič: Zakon o tisku. Cena 8 Din.

Razne vesti.

V Ljubljani, 1. decembra 1925.

(Izredna glavna skupščina društva »Pravnika.«)
V namenu, da se društveniki informirajo o nalogah, ki čakajo slovenske pravnike s pripravljanim prihodnjega pravniškega kongresa v Ljubljani, je bila sklicana na dan 29. novembra 1925 izredna glavna skupščina. Skupščino, ki so jo posetili člani v prav lepem številu, je otvoril in vodil načelnik g. dr. Danilo Majaron, ki je očrtal v kratkih besedah namen zborovanja. Podrobno je poročal nato g. predsednik višjega deželnega sodišča dr. Janko Babnik. Zahvalil se je najprvo gerentskemu svetu ljubljanske občine, ki je povabil pravnike, naj se vrši prihodnji kongres v Ljubljani, in zagotovil tudi, da bo mestna občina storila vse, da se bo kongres kar najudobneje vršil. Predlagal je, naj se vrši kongres v dneh od 1. do 20. avgusta 1926. Nato je poročal o predlogih, ki so došli dotlej stalnemu odboru. Predlagali so se tile referati, ki naj se na kongresu obravnavajo: 1. Izenačenje bračnega prava, 2. vprašanje valorizacije, 3. razširjenje institucije javnega helježništva (notariata) na vso državo, 4. pridobljene pravice in naše budžetno pravo, zlasti eksekucija zoper erar, 5. pravni značaj in tehnika naših finančnih (dvanaajstinskih) zakonov, 6. ali imajo pritožbe glavne kontrole na državni svet odložno moč? 7. združništvo in naša davčna taksna zakonodaja, 8. kako naj se uredi pravno razmerje državne uprave do samoupravnih teles (oblastne in srezke skupščine, občine)?, 9. kodificiranje določb internacionalnega prava v posebnem zakonu. Poročevalec je k vsaki točki pojasnil, zakaj smatra za potrebno, da se o teh referatih obravnava. Razvila se je debata o teh točkah, v kateri so govorili gg. dekan dr. Dolenc (zlasti o tem, zakaj ne smatra za nujno potrebno, da bi se postavil na dnevni red tudi